

Vorbij de kennis

Als trouwe lezer van dit blad hecht u veel waarde aan kennis, inzicht en informatie. Naast Openbaar Bestuur leest u vast boeken en kranten met meer letters dan plaatjes. Ook bestudeert u soms een rapport waarover veel wordt gepraat eerst zelf, alvorens een mening te vormen. U wel. Of misschien moet ik zeggen, nóg wel, want daarmee raakt u verschrikkelijk uit de tijd. Kennis, zelf nadenken, twijfel, diepgang – het zijn begrippen uit een andere tijd.

Natuurlijk is kennis betrekkelijk en kun je er zelfs diepongelukkig van worden. Dat wist Prediker al: “Ik heb met heel mijn hart elke vorm van wijsheid onderzocht. Het is een trieste bezigheid. Wie veel wijsheid heeft, heeft veel verdriet. En wie kennis vermeedert, vermeedert smart.” De koning van Israël kon echter 2300 jaar niet voorzien dat zijn lessen opgevat zouden worden als aansporing tot het omgekeerde: geen kennis betekent geen verdriet, leve de domheid! Want dat is de praktijk. Kijk een avond TV en aanschouw de weerzinwekkende holle pret. Luister naar de radio en ervaar dat alles kort en snel moet, want iets dat langer dan twee minuten duurt, is niet meer leuk. Ook de volgens sommigen zo waardevolle publieke zenders doen daaraan mee: volop pluriforme pret en leegte. Het aanzien en aanhoren niet waard en hoewel dat wel weer veel tijd scheelt, blijft het verspilling van belastinggeld.

De vergrotende trap van geen kennis is kennisontkenning. Democratisering heeft ons veel gebracht, maar schiet door waar ieders mening over elk onderwerp evenveel waard is. Dat sommigen gewoon maar wat roepen en dat anderen zich ergens grondig in verdiepen en een werkwijze hanteren voor kennisontwikkeling die ons veel heeft opgeleverd, doet er dan niet toe. Aan argumenten hebben we niks, het gaat om meningen! Vaak kan het geen kwaad, soms wel. Bijvoorbeeld wanneer spookverhalen op internet over zogenaamde gevaren van inenting klakkeloos worden aangenomen en informatie hoe het echt zit wordt afgedaan als overheidsleugens. Enig wantrouwen tegenover de overheid is natuurlijk altijd gepast, maar wel op basis van verifieerbare argumenten. Die overheid gaat trouwens haar communicatie-strategie aanpassen, nu blijkt dat inhoudelijke informatie het niet vanzelf wint van roepoeters. Tegen kennisontkenning ingaan zal echter nog niet meevallen. Politieke partijen weten bijvoorbeeld best dat minder bestuurslagen, ministeries of ambtenaren niks oplevert, maar dat wordt luidkeels ontkend en de een belooft nog harder te schrappen dan de ander. Daar kan geen garnizoen bestuurskundigen tegenop.

Helaas is inmiddels ook de overtreffende trap zichtbaar: kennisbestrijding. Waarschijnlijk het meest sprekende voorbeeld vormt de evolutietheorie. Lees het overigens briljante boek daarover van Richard Dawkins *The Greatest Show on Earth* en huiver. Niet alleen beschrijft hij helder de kern van die theorie en de brede bewijsvoering, hij schetst ook het actuele maatschappelijke klimaat in de VS rondom dit thema. Dat stemt niet vrolijk. Ruim 40% van de Amerikanen neemt de bijbel letterlijk en gelooft dat een god de mensheid 10.000 jaar geleden in één keer schiep. Scholieren krijgen op veel plaatsen de evolutietheorie hooguit nog als alternatief voor het scheppingsverhaal gepresenteerd. Velen zien deze theorie als blasfemie die hartgrondig bestreden moet worden. Steeds vaker worden docenten die de evolutietheorie nog wel behandelen geconfronteerd met leerlingen die weigeren ernaar te luisteren. Er zijn zelfs cursussen waarin kinderen leren hoe je lessen over de evolutie kunt saboteren. Zo extreem is het in Europa nog niet, maar er zijn signalen dat ook hier aanhangers van het creationisme terrein winnen. De gemeenteraad van Staphorst accepteert eigenlijk niet de schatting dat de aarde 4,6 miljard jaar oud is. Docenten biologie krijgen het hier en daar moeilijk als de evolutie aan de orde komt en een paar jaar geleden hadden we een onderwijsminister die het bestond ‘Intelligent design’ aan te prijzen.

Het zal best dat kennisvermeerdering tot vergroting van smart leidt. Domheid is daarvoor echter geen troost, net zo min als kennisontkenning laat staan kennisbestrijding. Het mag ouderwets en elitair zijn, ik hoop dat u nog lang dit blad blijft lezen.

Marcel van Dam

Openbaar bestuur, juni/juli 2010